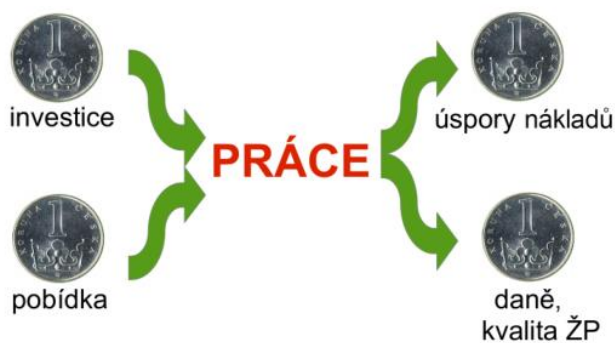

pod záštitou poslance **Robina Böhnische**

„Fiskální politika a multiplikační efekt“

zhodnocení a vize pro aktivní státní politiku

DOMÁCNOSTI

DOPRAVA

KRAJINA

VYUŽITÍ ODPADŮ

ENERGETIKA

ZELEŇ

ČISTÝ PRŮMYSL

SLUŽBY

SBORNÍK KONFERENCE

FISKÁLNÍ POLITIKA A MULTIPLIKAČNÍ EFEKT

Parlamentní konferenci pod záštitou poslance a předsedy výboru pro životní prostředí Robina Böhnische uspořádala platforma Zvonečník a Masarykova demokratická akademie 15. února 2017. www.aktivnizat.cz

FISKÁLNÍ POLITIKA A MULTIPLIKAČNÍ EFEKT

ÚVOD

Konferenci s ekologicko-ekonomickým základem jsme uspořádali až s trochu experimentálním záměrem. Pojmy fiskální politika a multiplikační efekt nejsou běžně známé širší veřejnosti a pravicové strany fiskální politiku formálně obvykle odmítají. S významnými odborníky a osobnostmi jsme chtěli upozornit na její význam, ale diskutovat také efektivitu různých veřejných investic. Pro životní prostředí jsou klíčové.

Mgr. Jiří Jakl (předseda Zvonečník, z.s.)

OBSAH

Shrnutí vystoupení panelistů.....	2-5
Závěry.....	5
Textové příspěvky.....	6

FISKÁLNÍ POLITIKA

Na rozdíl od monetární politiky klade důraz na veřejné výdaje a na výběr daní.

MULTIPLIKAČNÍ EFEKT

Jde o násobný efekt investic či jiných veřejných výdajů. Může jít o následné provozní úspory/další náklady. Multiplikace se může týkat ale také zlepšení životního prostředí, potlačení sociálně-patologických jevů či zvýšení

konkurenceschopnosti.

STRÁNKY KONFERENCE

www.aktivnizat.cz

PhDr. Robin Böhnisch (poslanec a předseda výboru pro životní prostředí)

Fiskální politika je komplexní téma. Dotýká se například konkurenceschopnosti a impulzem pro ni může být přijetí mezinárodních dohod pro ochranu klimatu či antifosilní legislativy. Důležité je řešit problémy celostně a peníze využívat promyšleně.

[-video](#)

PhDr. Vladimír Špidla (ředitel MDA a šéfporadce premiéra ČR)

Fiskální politika je ekonomický nástroj, musí být součástí politiky a musíme k ní mít dlouhodobou představu. Stojí před námi zásadní výzvy: Klimatická změna, která může společnost zničit. Radikální technologická změna, která může společnost rozvrátit. Fiskální politika je jeden z nejúčinnějších nástrojů, které k řešení těchto výzev máme k dispozici.

[-video](#)

JUDr. Ing. Tomáš Novotný, Ph.D. (poradce premiéra a náměstek ministra průmyslu a obchodu)

Česká ekonomika příliš spoléhá na evropské fondy. Nízká zadluženost státu příliš nevypovídá o úspěšnosti. Na jedné straně máme velmi zadlužené úspěšné státy jako USA a Japonsko, nejnižší dluhy v Evropě naopak mají země jako Bulharsko a Rumunsko.

Současná vláda se zasazuje o úspěšné čerpání evropských fondů a v roce 2015 (2014-2015) ČR získala 130 miliard z EU. Zhruba na 2% obnoveného růstu HDP měly podíl právě evropské dotace a dotační programy jsou nepochybným zdrojem ekonomického růstu. Z EU dosud Česko získalo o 600 miliard více, než kolik do unijního rozpočtu odvedlo. Námětem do budoucnosti je k rozvoji ČR (nikoli v zahraničí) vytvoření státní rozvojové banky.

[-prezentace](#) [-video](#)

Ing. Jaroslav Šulc, CSc. (poradce premiéra a expert ČMKOS)

Spotřeba má pro ekonomiku stabilizující význam, ale problémem české ekonomiky jsou extrémní výkyvy v investicích. Problémem minulých vlád byl ekonomický diletantismus, který přinesl 7 let stagnace. Význam spotřeby pro českou ekonomiku byl bagatelizovaný, naopak kvůli chybnému statistickému výkladu byl přeceňovaný podíl exportu na HDP. Export neměl 80% podíl na HDP, ale jen 31%. K tomu stále chybí prioritizace investičních finančních výdajů státu z hlediska multiplikačního efektu.

[-prezentace](#) [-video](#)

Mgr. Jiří Koželouh (ředitel Hnutí DUHA)

Znečištění ovzduší přináší smrt milionům obyvatel a s tím je také ekonomicky významným činitelem. Smog je jen důsledkem naší závislosti na fosilních palivech. Zřejmý je také trend poklesu pracovních míst spojených s fosilními palivy. Naší odpovědí by měla být pracovní místa v obnovitelných zdrojích energie. Provoz elektráren na uhlí vychází stále více ztrátový.

[-prezentace](#) [-video](#)

Mgr. Jiří Jakl (předseda Zvonečnick, z.s.)

Kupní síla je dána finančními příjmy jednotlivých lidí a cenami na trhu. Zaměstnanců s nízkými příjmy je relativně velké množství a "úsporné balíčky" předchozích vlád se citelně dotýkaly hlavně jich. Ve vývoji HDP nelze vidět jen ekonomické cykly, ale odráží také přímo hospodářské úspěchy či neúspěchy jednotlivých vlád. Poněkud paradoxně tak jediná vláda se zelenými podporovala asociální "úsporné balíčky" a velkému množství lidí se tak vzdálila také možnost kupovat ekologické produkty s obvykle vyšší cenou.

Proti tomuto pojetí lze postavit koncept rostoucí kvality života. Nenabízí ani nerůst ("degrowth"), "ani růst růstu", ale především kvalitativní růst postavený na ocenění například čistoty životního prostředí jako hodnoty. A to při udržení životního standardu, ale s obměnou technologií - čistící, recyklační, získávání energie atd.

Úskalí dosavadní politiky státní podpory různých vlád tkví hlavně v tom, že nízkopříjmoví lidé nejsou schopni ušetřit, a to ani na poměrně běžné investice do domácího vybavení. Lidem s vyššími příjmy jsou dostupnější programy jako Zelená úsporám a teprve lidem s nejvyššími příjmy dokonce elektromobily podle jejich kupní ceny či milionové firemní dotace. Naopak je možné ocenit snahu současné vlády bojovat s příjmovou chudobou a rozšíření střední příjmové třídy.

[-prezentace](#) [-video](#)

PhDr. Zbyněk Fiala (novinář, bývalý šéfredaktor časopisu Ekonom)

Velké banky obvykle nezajímají malé projekty, jen pokud se na ně vztahují státní dotace. Lokální měny jsou pro uzavřený okruh uživatelů a proti fungování velkých bank se státní měnou mohou být zajímavou alternativou.

[-video](#)

Ing. Jiří Šteg (ProAlt)

Dekarbonizace ekonomiky je výzvou. Posílit lze úhrady státu pro plošný rozvoj obnovitelných zdrojů energie.

[-video](#)

Ing. Martin Zemánek (zástupce stavařské obce)

Je nutné řešit propad stavebnictví. Česko má nevyhovující stavební legislativu. Stavebnictví je navíc z 50% závislé na stavbách z veřejných rozpočtů a může být výrazněji podpořeno. Dosud nemáme například velký okruh v Brně. Na Slovensku se staví obchvaty za 3 roky a je tu vysoká flexibilita.

[-prezentace](#) [-video](#)

Mgr. Vojtěch Kotecký (Glopolis)

Ke státním intervencím byla realizována studie VŠE před dvěma lety, která se zabývala přínosem pro ekonomiku řešení znečištění ovzduší z velkých průmyslových podniků v Moravskoslezském kraji. Z pohledu zpětných příjmů podle ní vyšla nejvýhodnější podpora sociálních pobytových služeb. Z pohledu čistě zisků firem z této studie vyšly nejvýhodnější finanční služby (banky atd.), ale zase s nejnižšími zpětnými příjmy pro státní rozpočet a bez řešení znečištění ovzduší. K hodnocení přínosů podpory je proto potřeba vnímat různá kritéria.

Velké razantní inovace vznikají díky státu. Stát trpělivě financuje základní výzkum, ze kterého bezprostřední zisky neplynou. Pokud ztrácíme přírodní kapitál, ztrácíme také budoucí prosperitu. Ilustrovat to lze na výskytu divoce žijícího hmyzu a ptáků, které mají význam pro lepší zemědělskou produkci, potažmo i pro ekonomiku. Biologická rozmanitost má význam pro ekonomiku.

[-prezentace](#) [-video](#)

Mgr. Michal Broža (OSN Praha)

Ekonomická rizika nejsou veřejností v poslední době vnímaná jako významná, na rozdíl od situace ještě teprve pár lety. Bez peněz nebude příliš "dobré muziky" a peníze mají význam také přímo pro udržitelný rozvoj. Důležitá je mobilizace financí především z domácích, nikoli zahraničních zdrojů. Nutná je reforma podpory fosilních zdrojů. Fiskální podněty mají vliv na zaměstnanost, vývoj inovací a mají význam jako stabilizační faktor.

[-prezentace](#) [-video](#)

Mgr. Tomáš Tožička (Česko proti chudobě)

V programu Zelená úsporám známe dopady hlavně z energetiky, nikoli z pohledu pracovních míst. Stavby ale běžně realizují zahraniční dělníci a používají hojně dovozové materiály. Pokud nebudeme dobře plánovat, nedosáhneme očekávaných výsledků. Potřebujeme velkou rozmanitost vedení na řešení velké rozmanitosti problémů.

[-video](#)

Debaty

Superzbytné výdaje nejsou u nízkopříjmových lidí.

Až 40% domácností ohrožuje výpadek byt' jediné výplaty.

Význam růstu spotřeby je pro hospodářský růst klíčový.

Ministr Vít Bárta zastavil stavební přípravy a dosud to má vliv na realizovatelnost řady dopravních staveb.

[-video](#) [-video](#)

ZÁVĚRY

Závěr konference hledal odpovědi na následující otázky:

- Má fiskální politika pro ekologickou politiku význam, nebo je taková politika zbytečná?
- Má se fiskální politika uplatňovat více v krizi, nebo se má v krizi naopak více šetřit?
- Chybí v ČR cíle pro fiskální politiku?
- Chybí státu analýzy návratnosti a významu jeho výdajů?
- Vede vyšší koupěschopnost ke konzumní nebo ekologické společnosti?

Většina účastníků konference se shodla, že fiskální politika má pro ekologickou politiku poměrně zásadní význam, a to nejen v oblasti investic. Zarážející bylo její omezování zejména v době krize, která tak byla spíše utužována. ČR poměrně chybí cíle pro fiskální politiku, ale také analýzy návratnosti a významu veřejných výdajů. Vyšší koupěschopnost může a nemusí vést ke konzumní společnosti, záleží na přístupu jednotlivců, jak uvědomělou spotřebu realizují.

TEXTOVÉ PŘÍSPĚVKY

Vystoupení panelistů a jejich prezentace na konferenci dále doplnily zvláštní textové příspěvky dostupné jako tiskoviny a elektronickou formou také prostřednictvím www.aktivnizat.cz. Dále jsou přístupné on-line.

[Mgr. Bohuslav Sobotka \(premiér ČR\): Uplatňování fiskální politiky](#)

[Ing. Martin Zemánek \(stavařská obec\): Vize pro stavebnictví](#)

[Ing. Martin Zemánek \(stavařská obec\): Model ekonomiky a multiplikační efekt](#)

[Mgr. Jiří Koželouh \(ředitel Hnutí DUHA\): Čistý vzduch jako ekonomický impuls](#)

[PhDr. Zbyněk Fiala \(novinář\): Peníze pro rozvoj venkova](#)